

Posudek oponenta k habilitačnímu řízení RNDr. Rudolfa Šoltésa, CSc.

Svou habilitační práci nazval Dr. Rudolf Šoltés „Vybraná skupina glaciálních reliktv v bryoflore Slovenska“. Autor si vytknul jako cíl nashromáždit a zrevidovat poznatky o rozšíření, ekologii, fytoocenologii, stavu populace a navrhnout odhadovaný stupeň ohrožení a příčin ohrožení jejich výskytu. V práci probírá celkem 22 druhů mechorostů, navíc odebral vzorky vod ze 73 stanovišť, výsledky jejich fyzikálních a chemických analýz statisticky vyhodnotil pomocí multivariační analýzy, korelační analýzy a metodu hlavních komponentů. Cenná, i když autorem – podle mého názoru – skromně prezentovaná je analýza výskytu subfossilních mechorostů v sedimentech slovenských rašelinišť.

Těžištěm práce jsou samozřejmě informace, které se týkají glaciálních reliktv; řada z nich patří, z hlediska současného výskytu, k druhům vzácným či ohroženým. Autor těží ze svých dlouholetých zkušeností a mnohaletých terénních výzkumů. Avšak nejen četné vlastní sběry, uložené většinou v Múzeu TANAPu, kde autor dlouhodobě působil, ale i autentické ekologické a fytoocenologické studie překvapují svým rozsahem. Autor navíc prostudoval prakticky veškerý dostupný dokladový materiál ke studovaným druhům ve slovenských, maďarských i českých herbářích. Informace o rozšíření studovaných druhů by nebyly úplné, kdyby je – kromě studia herbářových položek – nedoplňovaly prakticky kompletní údaje z literatury. Stejně jako počet prostudovaných herbářových položek, tak i množství prostudovaných literárních pramenů je rovněž obdivuhodné a v dnešní době již spíše ojedinělé.

Svým rozsahem i obsahem je předkládaná práce ojedinělá. I když některá částečná zjištění byla již publikována, většina nashromážděných údajů v práci je nová a zasloužila by si souborného zveřejnění. Při úpravě zjištěných informací pro tisk bych doporučil nějak systematicky utřídit údaje z herbářů; použitý systém zřejmě řadí za sebou položky podle studovaných herbářů a vzhledem k řadě položek sbíraných různými autory na téže lokalitě se stává z hlediska rozšíření dosti nepřehledným (zvláště u často sbíraných nebo hojnějších druhů, např. u druhu *Meesia uliginosa*). V odstavci nazvaném „Zbery uložené v iných herbároch“ bych doporučil ponechat pouze položky sbírané na území Slovenska; u většiny druhů je tomu tak, pouze u několika vzácných druhů (např. *Andreaea blyttii*, *Pseudocalliergon lycopodioides*, *Scorpidium scorpioides*) jsou zahrnuty i studované položky sbírané na území Polska nebo Maďarska.

Během výzkumu byly objeveny dva druhy nové pro Karpaty (*Oreas martiana* a *Oreoweisia torquescens*). Uvedeným druhům věnuje autor speciální pozornost a podrobně rozebírá jejich celkové rozšíření apod. Naproti tomu bohužel nebyl potvrzen současný výskyt druhů *Meesia longiseta* a *Cinclidium stygium*. Osobně mám obavy, že počet neznámých druhů z okruhu glaciálních reliktv na Slovensku bude vyšší. Druh *Fontinalis hypnoides* v Podunajské rovine pravděpodobně dosud přežívá, i když další lokality tohoto druhu v okolí Handlové, Stredy nad Bodrogom a Bratislavy nebyly dlouhodobě ověřeny. Otázkou je však, zda se dodnes na Záhoří na lukách u Plaveckého Štvrtku vyskytuje druh hlubokých slatin *Pseudocalliergon lycopodioides*. Konečně výskyt druhu *Sphagnum majus* na jediné neověřené lokalitě, na rašeliništi u Slepého plesa, patří podle mého názoru již také minulosti. Tento druh zde sbíral v roce 1917 I. Györffy a údajně později ještě J. Podpěra (jeho doklad nebyl autorem studován). Otázkou, zda se tento druh, který je zařazen v Červeném seznamu mechorostů Slovenska v kategorii CR, na Slovensku ještě vyskytuje, ponechává autor otevřenou

z důvodů „Mach může být spolehlivo identifikovaný jen expertami a nebolo vynaložené dostatočné úsilie pre jeho opätovné potvrdenie na Slepom plese vo Vysokých Tatrách.“ K tomu bych doplnil, že před lety jsem zmíněnou rozlohou nevelkou lokalitu dvakrát navštívil, a přestože tento druh velmi dobře poznám i v terénu, nepodařilo se mi jej ve šlenkách (jedině tam je výskyt možný) rovněž nalézt (tato skutečnost samozřejmě autorovi nebyla známa).

Povinností oponenta je zhodnotit i pedagogickou a publikační činnost uchazeče. Od roku 2008, kdy dr. Šoltés působil na Žilinské univerzitě (do té doby pracoval jako výzkumný pracovník na Výzkumné stanici TANAPu a pedagogická činnost nebyla pochopitelně v jeho náplni práce), přednášel a vedl laboratorní a terénní cvičení k přednáškám „Přírodní zdroje (botanika)“, „Ekotoxikologie“ a „Krajinná a globální ekologie“ a je garantem předmětů „Ekotoxikologie“, „Ochrana přírody a krajiny“, „Biologie vysokých pohoří“ a „Terénní praxe strážců“. Je autorem jedné vysokoškolské učebnice (požadavek na docenta je pouze jedno skriptum), během relativně krátkého pedagogického působení se stal vedoucím 5, konzultantem 18 bakalářských prací na mateřské univerzitě a vedoucím 2 a konzultantem 2 diplomových prací na sesterských univerzitách.

Pokud se jedná o publikační činnost uchazeče, je samozřejmě vysoká. Velká část prací těží ze znalosti bryoflory Tater, případně ještě dalších pohoří Slovenska. Příspěvky byly publikovány hlavně v domácích časopisech Biológia, Oecologia Montana a Thaiszia – Journal of Botany; množství prací je zahrnuto v recenzovaných sbornících a monografiích.

Pokud vezmeme v úvahu bodovací systém kritérií schválených vědeckou radou TU ve Zvoleni, se získanými 1468 body dr. Šoltés více než čtyřnásobně překračuje stanovený počet bodů pro habilitaci (350). Na základě celkového zhodnocení habilitační práce, pedagogické a publikační činnosti s plnou odpovědností doporučuji Vědecké radě Fakulty ekologie a environmentalistiky Technickej univerzity ve Zvolene po úspěšném habilitačním řízení jmenovat RNDr. Rudolfa Šoltése, CSc. docentem.

V Praze dne 7.4.2014.

Prof. RNDr. Jiří Váňa, DrSc.

Katedra botaniky PŘF UK Praha